

CIJENA listu: U pretplati za čitavu god. K 36—, za polugodište K 18—, tromjesečno K 9—, mjesečno K 3-60, u maloprodaji 12 fil. pojedini broj. OGLASI primaju se u pravilnici trg. Cuztoza 1

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati jutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Pulj. trg. Cuztoza 1. Uredništvo: Sisanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Pulj. — Rukopisi se ne vraćaju. Ček. rač. aus. post. št. 26.795.

Broj 927

Godina IV.

U Pulj, ponedjeljak 4. veljače 1918.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ

Beč, 3. (D. u.) Službeno se javlja: Na visoravni Sette Comuni potraja pojačana djelatnost artilerije.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJESTAJ

Berlin, 3. siječnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Na flandrijskoj fronti dodje popodne između Houdholsterske župe i Lysa do živahnih bojeva artilerije. U kraju Lens, s obe strane Scarpe i zapadno od Cambraia oživi djelomično artilerija. Kod Monchy-a bi odbijen jak izvidnički sunak Engleza.

Bojna skupina njem. prijestolonasljednika i vojvode Albrechta: Kod nekog neuspjelog poduzeća na kanalu Oise-Asne pustije Francuzi u našim rukama zarobljenika. Duž Ajlette, u odsječku Reims, na visočinama Moze i glavici Hartmannaweller mnogostruka djelatnost artilerije. Sa izvida na istočnoj obali Moze i sjeverno od Bedonvillera privede naša pješadija nekoliko Francuza.

Italijansko bojište:

Na visoravni Asiago živahna vatrena djelatnost.

Sa ostalih bojišta ništa nova.

Prvi majstor glavnog sjeha Ludendorff.

Iz Rusije.

Kaosi Boljševici pregovaraju s centralnim vlastima o miru, a s druge strane pak navješćuju rat i samim svojim saveznicima. Trocki pregovore zateže, putuje u Petrograd, da pripravi nekakvu stupicu, pa se onda opet vraća, opet pregovara. U Rusiji pak vode boljševici rat protiv Finske, protiv Ukrajini, protiv Rumunjskoj, i još pošiljaju čete da brane Vladivostok. U Moskvi je proturevolucija, u Petrogradu ubijaju i pljačkaju hrabri boljševički ratnici. A ipak Trocki vjeruje u pobjedu. Barem tvrdi, da vjeruje. Svakako se ni boljševici ne smiju podcijenjavati. Igraju igru na život i smrt. Traže svuda anarkiju i revoluciju, traže obračun sa svim, što su vijekovi stvorili. Hoće da poruše sve, a iz tih ruševina lišao bi izaci novi preporodjen svijet, koji ne bi imao u sebi ni traga od nekadašnjeg života i poredjaja u svijetu. Hoće li im uspjeti? Prema nekoj vijesti petrogradske brzojavne agenture, rekao je Trocki na trećem sveruskom kongresu radničkih i vojničkih vijeća među ostalim i ovo: „Ruska se delegacija ne će odreći svojih zahtjeva. Ona ne će sklopiti nikakvog separatnog mira. Pokret već preotimlje maha u Poljskoj i Engleskoj. Vlast imperijalističkih i gradjanskih je vlada podnirana. Evropski proletarijat će nas podupirati. Mi se borimo za sveopću stvar i mi ćemo pobijediti“. Na konferenciji u Brestu Litovskom Trocki je pred par dana tu vijest opovrgao i rekao, da je on kazao baš obratno.

Petrograd, 1. (D. u.) P. b. a! Sovjetove čete se približuju Kurguni, posljednjoj postaji pred Orenburgom. Kozaci Dutovljevi bježe natrag i na bijegu odbacuju svako oružje. Zauzeće Kazanja očekuje se sutra. Nova pojačanja, sastavljena iz pješadije i artilerije, dolaze sovjetovim četama u pomoć. Prema nekoj kasnijoj vijesti, Orenburg je pao u ruke sovjetovih četa. General je Dutov pobjegao.

Kijev, 1. (D. u.) Agentura. Ukrajinske pukovnije Ševčenko i Bogdan Georgevski pripoju se, pojačane artilerijom, sovjetovim četama. Arsenal je zauzet. Ostale pukovnije garnizije nećaju se boriti protiv sovjetovih četa.

Amsterdam, 2. (D. u.) Reuterov ured javlja iz Londona: List „Times“ doznaje iz Petrograda dne 31. siječnja: 7 oružanih momaka po bijelom danu je navalilo na neka poštanska kola sa 65.000 rubalja i pobjeglo bez zaprijeke, i ako se slučaj dogodio pred mnogo ljudi. — Osniva se uspostava direktne brzojavne sveze između Moskve i Berlina.

Izaslanstvo aalandskog otočja kod švedskog kralja

Stockholm, 2. (D. u.) Svenska Telegram Biran. Kralj Gustav primio je danas izaslanstvo finskog otočja, koje je predalo poslanicu, upravljenu na kralja i švedski narod i potpisanu od 8000 uglednih otočana, u kojoj se izražuje želja, da se aalandsko otočje pripoji

Svedskoj. Kralj je izrazio želju, e bi švedska vlada u sporazumku sa slobodnom samostalnom Finskom našla koji izlaz, kako bi se prebrodilo poteškoće, koje se stavljaju na put ostvarenju želje aalandskoga stanovništva.

Konferencija antante zaključena.

Paris, 2. (D. u.) Agence Havas javlja: Rad je konferencije alijiraca dovršen u subotu u 3 i po sata po podne. Zaključeni su sivi na sjednicama, koje su se jedna za drugom održavale, posvema potvrđuju jedinstvo savezničkih sila, te su tako izgradjeni, da će imati veliki uticaj na daljnje ratovanje.

Paris, 2. (D. u.) Ag. Havas. Prema listu „Petit Parisien“ sastali su se jučer saveznički generali u državnom kabinetu generala Welgenta, da se posavjetuju. Raspravljalo se samo o čisto vojničkim pitanjima, osobito se pretresao problem jedinstva mornarice i zapovjedništva. Generali su proračunali također najnovlje zračne navale na London i Paris i govorili o sredstvima, koja bi se imala upotrebiti, da se učini konac nedjelima njemačkih letala.

IZ FINSKE.

Stockholm, 2. (D. u.) „Dagens Nyheter“ javlja iz Helsingforsa: Ruski su mornari odlučili, da se priključe ustaškom pokretu crvene garde.

Berlin, 2. (D. u.) Ovdješnji opunomoćnici finske vlade podali su Wolffovom uredu izjavu, prema kojoj nije vlada u Finskoj nipošto srušena, kako je kazao Trocki, nego si je samo na jugu Finske neka socijalistička vlada prelazno u malenom dijelu zemlje prisvojila vlast brutalnom silom, a da nije bila zakonito podupirana zakonitim ovlaštenjem.

Političke vijesti.

Njemačka stavka.

„Venkov“ piše: General Hoffmann izjadio se na bretskoj konferenciji, kako su iz Rusije bili politajno poslani u Njemačku revolucionarni letaci, u kojima se nagovara narod, neka slijedi primjer ruskih boljševika. Sad je u Njemačkoj velika stavka radnika, koja se širi i zahvaća već i takove zavode, kao što su tvornice oružja, rudokopi i brodogradilišta... Je li taj veliki pokret posljedicom ruske boljševičke agitacije? Na takovo je pitanje teško odgovoriti nama, koji dobivamo vijesti iz Njemačke samo iz strogo cenzuriranih časopisa i iz suhih telegrama dopisnog ureda. Njemački listovi pak samo letimice dotiču se tog bolnog pitanja i samo nekog od njih pišu o tom, da se boljševički pokret javlja sa svojim posljedicama i u njemačkom proletarijatu. Za čim idu stavkujuće mase u Njemačkoj? To se je najjasnije pokazalo u Norimberku, gdje su priredili povorku, a na njenom čelu išle su žene, noseći velike table sa napisima: „Hoćemo bezodvlačni mir“. Baš od tog natlaka za bezodvlačni mir odvratio je grof Czernin, državni tajnik Kühlmann i vojevodja Hindenburg, jer da se takovom agitacijom radi za neprijatelje, koji mogu kazati, da su i u Njemačkoj već sili rata, te da ne žele ništa, do li povratka čim najbrži prijašnjih ođnošaja. Hindenburg pak protiv stavkama ima još i drugi razlog, a to je čisto vojnički: „Svako odloženje posla ima kobni upliv na daljnje ratovanje, te je teški prekršaj protiv momčadi u jarcima“. Ali sve te opomene ne pomogše. Stavka se širi, a što je glavno: sudjeluju na njoj obe njemačke socijalno-demokratske stranke. A baš taj trenutak je važan. Poznato je, da je službena stranka s gospodinom Scheidemannom na čelu bila protiv tog stavci, da je dapače odvratio od nje. Sad pak vidimo najjednostup, da ta stranka zajednički s Liebknechtovom propaguje stavkaški pokret. Odakle taj preobrat? Sigurno vide vladini socijaliste, da je cio pokret ojačao, te da bi to bilo kobno po stranku, kad bi mu se ona protivila. Njemačka vlada gleda na stavku kao na zločin, i državni tajnik nije htio da pregovara sa stavkašima. Nijemci imaju u svemu metode. Tako i u stavci. U Beču je dovršila generalna stavka u nekoliko sati — u Njemačkoj traje već toliko dana. To za to, jer je bila pripravljena, promišljena i proračunana njeni tok. Vidimo, kako pušta posao obrat za obratom, i to tako, da stavka dobiva ugleda, važnosti, jakosti i snage. Pri njoj se opaža logika. Ništa slučajnog, ništa nepredvidjenog, baš obratno; sve je matematički unaprijed proračunano. A ipak vladini se krugovi nadaju, da će u nekoliko dana sigurno prestati.

Mir.

Iz radničkih slojeva primamo: U zadnje se doba često čuje od razne vrste ljudi, neka narod sam nastupi za mir, i dok narod sam ne bude odlučno nastupio za mir, mira ne će biti. Mi smo sporazumni. I baš tu treba jasnoće i razgovjetnosti, da znamo, kojim ćemo putem udariti, da dodjemo skoro do pravednog i poštenog mira. Radnik nam piše o tom: Narod mora, da podade narodu ruku, narod mora, da se sporazumi s drugim narodom, i dok to ne bude, ni mira ne će biti... Mir, kojega će sklopiti vlada s vladom, bez priznanja naroda, gdje će samo pojedine osobe, u koje narod nema nikakvog povjerenja, pregovarati u ime čitavih država, taj mir ne će donijeti sreće ni zadovoljstva. Borba, koja je sada na fronti, prenest će se u unutrašnjost zemlje, i tu će se nastavljati staleški i strančarski boj, koji može da dovede samo do katastrofe. I Nijemac i Talijan mora da se odrekne onoga, što njemu ne pripada, mora da se nauči poštivati naše, kao što i mi njegovo, i jedino u takovom uzajamnom radu može da postane i država i svi pojedinci sretni. Slobodan, kulturni i gospodarski razvoj mora se zajamčiti svakom narodu, i onda, kad se ljudske mase o tom sporazume, ratovanje postaje besmisleno. Radnik, koji nam ovo saopćuje, sam je uvjeren, da je danas teško do toga doći, ali da je ipak to moguće. Vodje proletarskih stranaka danas klipsaju za vladom i ispunjuju sve vladine zahtjeve, i na njezin mlg zavadjaju mase. I dok se mase same ne osvijeste, ostat će sve pri starom. Mi smo socijalni i smo demokratski, i takovi hoćemo da ostanemo i u buduću. Ali naša nacionalna sloboda, to je prvi zahtjev, kojega postavljamo i za koji ćemo se boriti. Mnogo smo se dali izrabljivati od praznih kralatica, iskreno smo uzimali na srce sve, što su nam bajali, ali smo se ipak konačno osvijestili. Jedino takav mir, koji će svaki narod primiti sa zadovoljstvom i osjetiti, da je to i njegov mir i jamstvo za njegov slobodni život i razvitak, donijet će svijetu sreću, provesti ideje socijalizma i prave demokracije.

Iz slavenskog svijeta.

Za naše narodno ujedinjenje. H. D. objavljuje izjavu od 48-orice zagrebačkih svećenika, u kojoj se ovi izjavljuju za jugoslavensku deklaraciju, te za samoodredjenje, jedinstvo i nezavisnost jednog i istog naroda Hrvata, Srba i Slovenaca. Dalje se javlja: Omladina svih zagrebačkih srednjih škola izjavila se listom za jugoslavensku deklaraciju, koja stoji na temelju prava samoodredjenja naroda. Dosada je potpisalo tu izjavu preko 1000 djaka obojeg spola. — Osim toga je izjavila svoje pristajanje uz jugoslavensku deklaraciju i bogoslovna omladina u Senju. — Izjavi riječkih i sušačkih Hrvata, Srba i Slovenaca priključio se i daljnji primorski gradovi. — „Primorske novine“ objavljuju izjavu Kastavaca, koju su ovi poslali Jugoslavenskom klubu u Beč. U izjavi se odobrava rad naših narodnih zastupnika na carvinskom vijeću, naročito deklaracija od 30. svibnja 1917. Izjavu je potpisalo preko dvije hiljade osoba. — Za slobodno ujedinjenje Slovenaca, Hrvata i Srba u habsburškoj monarhiji glasovalo je, kako javlja „Jugoslovan“ do sad 442 općine, žene i djevojke su pripostale 255 izjava s 82 986 potpisa. Svećenstvo je glasovalo u 30 dekanija, društva 35, okružna zastupstva, kotarska školska vijeća i učiteljstvo u 15 krajeva na skupštinama, zadruga, željezničari i radnici u 9 krajeva. — Uskrnuće, blagdan se približuje. Hoćemo li do onda svi ustati? Nije li križni put i Kalvarija već — iza nas?

Zahtjev Slavena za sudjelovanje kod mirovnih pregovora. Javljaju iz Beča: Češki svaz, jugoslavenski klub i rusinski savez upravlili su na predsjednika austrijske delegacije Hausera u ime svojih zastupnika u austrijskoj delegaciji zahtjev, u kojem se veli: Na početku sjednica delegacije stavili su češki, jugoslavenski i rusinski delegati predlog, da se pripuste mirovnim pregovorima u Brest-Litovsku svi narodi Austrije. Taj smo zahtjev smatrali prešnim, te mislimo, da je nužno, da se sazove plenum delegacije, da se taj zahtjev može podnijeti prema poslovniku.

Što je s Poljacima? Pred par dana javismo, da će u Poljskom kolu pobijediti radikalniji elementi, i time će austrijska politika stupiti u novu fazu. Sve bi se slavenske stranke našle tako na okupu u boju za zajedničku stvar.

Medjutim još ovog puta pobijedila je u Poljskom kolu austrofiliska konservativna stranka. Dne 31. prošlog mjeseca bje izabran predsjednikom Poljskog kola barun Götz, pristaša politike dra. viteza Billinskog, konservativac, veleposjednik i veleobitnik, te njegov izbor znači, kako pišu „Narodni Listy“ nove borbe u Poljskom kolu između politike, označene majskom deklaracijom i konzervativne politike, koja ide zatim da se Poljsko kolo baci opet u vladin zagrljaj. „Narodni Listy“ vele, da nije isključeno, e će se Poljsko kolo raspasti. — Istog dana na večer, kad je izbor predsjednika bio već obavljen, posjetio je vodja poljskih narodnih demokrata (Svepoljaka), zast. Glombinski, predsjednika Češkog svaza, zast. Stanjeka, s kojim je dugo raspravljao.

Domace vijesti.

Hrvatstvo u Puli. Hrvatski jezik kao što i svi slavenski jezici izgledaju u očima naših narodnih protivnika kao nešto manje vrijednog, inferiornoga, što se s njihovom razvikanom kulturom nemože tačiti. A to, da smo mi Slaveni popustljivi, da s tuđincem govorimo u njegovom jeziku, daje im razloga, da nas, ne poznavajući našeg moralnog osjećaja, drže slabijima, te smatraju za svoju svetu dužnost, da nas tlače i brutalno vladaju nad nama. Nepoznavajući naše povijesti, naše književnosti i umjetnosti i opijeni vlastitom slavom drže oni još dandanas naš jezik jezikom barbara, necivilizovanih robova, nad kojima se po njihovom mišljenju može gospodovati po miloj volji. Vide u našem narodu samo dobre slugu u rukama bilo kojeg gospodara, slugu, koji se pokoravaju i vrše zapovijedi, bile one mal na štetu njima samima, slugu, koji si nijesu svjesni svoje vlastite snage. Polagano tek počimlju da shvaćaju, rastrijeznjeni nesuzdrživom bujicom slavenske sile, da je narod kojega su prezirali, snažan i jak, i tu snagu i energiju mladog preporodjenog naroda počimlju štovati. Rat je potegao za kosu i osvjestio od opilosti mnogog protivnika Slavena a jedva budući će svijet moći ocijeniti pravu ulogu, koju je igralo Slavenstvo u ovom ratu protiv brutalnoj sili. Slavenci nijesu nikada ni nigdje osnivali svoje zahtjeve na silu, pa tako ni mi, puljski Hrvati nijesmo nikada zahtijevali ništa osim onoga, što nam po pravu pripada. Naš grad poprimio je u ove tri i po ratne godine tužan izgled. Kamogod se okreneš, svagdje pustoš; svagdje neugodne uspomene. Svaki te predmet, svaki naredaj sjeća, da si u tvrdjavi. A ipak je i u ovo žalosno doba hrvatska misao u Puli preotela maha. Osjeća se, kako mladi orijaš provaljuje, kako zauzima postojanku za postojankom. Morao je nadoći rat, da osvanu u Puli trojezični oglasi, moralo se najprije proliti na potoke krvi, da se mjerodavni faktori uvjere, e je u Puli nužna potreba hrvatskih škola. A ipak se danas približuju na zidove trojezični oglasi, a na kotarskoj zgradi čitamo velik ukusni natpis: c. k. kotarsko poglavarstvo, a da nema nikoga koji bi tome prigovorio, jer svatko osjeća, da je to bilo potrebno i opravdano. Mi, puljski Hrvati moramo biti iz dna duše zahvalni sadašnjem c. k. tvrdjavnom povjereniku, koji, premda sin tuđeg naroda, ipak je svoju tešku službu, punu odgovornosti, vršio uvijek do sada pr. vedno, plemenito i nepristrano. — Hrvatstvo u Puli polagano se ali sigurno diže i mi smo si svijesni, da ćemo u času kad budemo na koncu rata zaključili našu bilancu, moći ustanoviti mnogo dobrih stvari. Jesmo li, a to opet sigurno jesmo, mnogo toga u zgodnom trenutku

Kod hrvatske naseobine u Moravskoj.

(Konac).

Malo bolje, hrvatskije prilike vladaju u zredišnijoj naseobini Novom Prerovu. I muško i žensko nosi tu slikovitu svoju narodnu nošnju, krasno izšivanu i izradjenu. Izšivanje i vezene stvari naših naseljenika imaju i veliku umjetničku vrijednost. Krasan dojam dobiva čovjek u novoprerovskoj crkvi, punoj narodnih radnja sa hrvatskim natpisima. Brigom novoprerovskog župnika nalazi se zidovima i par hrvatskih rečenica iz biblije. Ali da se ne bi tko prevario i mislio u književnom jeziku. Bože sačuvaj, te ne! Hrvatski samo ono, kako se u njihovoj tri sela govori. Pa i taj domaći hrvatski govor jest samo bijedna pepeljuga, odredjena jedino za obiteljsko ognjište. U školi, na pošti, na općini i kod državnih ureda jest sve njemački. U crkvi još toliko, da je svaka treća propovijed hrvatska. Župnik novoprerovski pripovijedao mi je, kakove je imao poteškoće, kad je htio, da se na novokupljeni „Križni put“ da hrvatske natpise. Naši „Hrvati“ htjeli su u savezu sa učiteljem, da se na njemačke! Da, istinu mi je rekao Janiček, češki doseljenik u Novom Prerovu: „Oni se nazivaju Hrvatima i nose hrvatsko ruho, ali duše i srca njihova su njemačka“. Oni su Nijemci hrvatskog materinskog jezika. Hrvatskih knjiga ili novina ne čes u njihovoj kući naći. Sve

proigrali i zanemarili, moramo samo da kažemo svi: „nostra culpa!“

Putovanje u Švicarsku. C. kr. tvrdjavni povjerenik oglašuje: Švicarsko federalno vijeće izdalo je jednu naredbu glede pograničnog redarstva i nadzora stranaca, koja stupa u krijepost danom 20. prosinca 1917. Ista sadržaje među ostalim i sljedeće odredbe: Svaki inostranac, koji hoće da putuje u Švicarsku, mora biti providjen putnicom odnosno kakvom drugom jednakopravnim iskaznicom. Osim toga ima da prikaže izvadak kaznenog zapisnika odnosno svjedodžbu dobrog ponašanja, izdanu od pripadne mu oblasti, te komično da dokaže besprikornost svrhe namjeravanog boravka i da posjeduje dostatnih sredstava za boravak u Švicarskoj. Glede nadzira vrijedi i odredba, da je svaki inostranac, koji stupi na švicarsko zemljište, dužan, da se u roku od 24 sata prijavi kod redarstvene oblasti, te da se iskaže glede svrhe svog boravka. Svaki inostranac, koji to dokaže, dobit će nakon pohrane vlastitih isprava kontrolnu kartu (Kontrollkarte), koja će mu služiti kao iskaznica na švicarskom zemljištu. Druge naredbene odredbe tiču se kaznenog postupka i administrativnog izгона iz zemlje, koji može da bude naredjen među ostalim i u slučaju propusta prijave, uskraćenja razjašnjenja i krivih navoda.

Zapis za plomonoše. Ravnateljstvo pošte i brzojava u Trstu saopćuje: Josip Silberbauer, umro u Beču godina 1916. odredio je među ostalim i jedan zapis (legat) od 10.000 kruna za plomonoše, koji su u ovom svjetskom ratu bili teško ranjeni. Za podjelenje potpora iz ovog zavještaja Silberbauerova uzimaju se u obzir isključivo oni poštanski namještenici, koji su u svjetskom ratu bili teško ranjeni te koji su prije nastupa ratne službe i prije negoli su bili ranjeni, obavljali dostavnu službu. Dotične molbe imaju se podastrijeti c. k. poštanskom ravnateljstvu putem nadležnog poštanskog ureda.

Milorad za našu srednju školu u Puli. Preko uprave našeg lista položeni su sljedeći doprinosi: Polže gosp. Ivan Lasković K 50.— Jedan skup rodoljuba i prijatelja naše škole, položilo je kroz mj. siječanj o. g. K 163.40. Darovaše: po K 10: Viukelić, pl. M. Barčut M., Grubješić S.; po K 5: Mahulja M., Tavra I., Bizaca D.; po K 4: Kovačević M., Maršić S., Šarić L., Mladinić P., Baučić A.; po K 3: Spaleta A., Dobreško M., Faget R., Gregori J.; po K 2: Matejčić M., Rušev R., Bedalov M., Catipović J., Lončarić M., Wallé V., Bratanić N., Zore A., Tadinac M., Supraha L., Grubelić A., Gagić J., J. Gašparić, Pupačić I., Pallnić I., Čargonja M., Mislav J., Perožić, Jurčić J., Stipanić, Dorkin B., Linić R., Erceg I., Rogić B., Knežević L., Pindulić M., Pastorčić M., Widoni J., Zoljan M., Barić B., Peleć Katerić A., Borovina V.; po K 1: Buzančić J., Jurin J., Jerčić A., Kurčin L., Stipanov M., Balč B., Vidinić F., Ključić S., Brkić S., Reich E., Frnulić, Petrović I., Tljan I., Milnarić K., Baraba M., Kale M., Džirik, Widić M., Puntar, Kurić I.; po 40 para: Povše. Ukupno K 213.40; zadnji iskaz K 47.857.40; sveukupno K 48.070.84. Uzornim i svijesnim rodoljubima budi čast i hvala! Naprijed za našu narodnu prosvjetu!

Prodaja riba. U slučaju, da prisprije riba prodat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 5501.

Poruke iz uprave.

Gg. Roeca i Stražičić. Hvala Vam na proširenju lista! Živjeli!

je njemačko. Govorio sam im, neka naruče i hrvatske, dao sam im i par adresa za knjige i novine, ali čitao sam im na obrazima, da će sve te adrese baciti, čim iz kuće izađjem. Župnik ponudio mi je kod sebe nočište i kasno je već bilo u noći, kad smo prekinuli naš razgovor. Ostao sam u sobi sam, sjeo sam k pišačem stolu i pomno sam sve, što sam vidio i čuo u bilježnicu ispisao. Rezultat je bio žalostan: kako sam se prije veselio, tako sam sada bio žalostan, kad sam vidio, da je i govorn i nošnja tog puka tek maska za njemačko srce i mišljenje. — Sutradan htio sam posjetiti i treće selo naše naseobine, Fröllersdorf. Župnik prerovski pratio me je skoro do samog seoca, bili smo udaljeni još kojih 300 koraka, kad smo se oprastali. U toj situaciji zastigao nas je žandar, koji je već odulje vremena od Novog Prerova za nama išao i sve nam se više i više približavao. Okrenuo se je odmah k meni. — Bio ste jučer kod „krobotskih“ seljana u Prerovu? pitao me je onim poznatim žandarmskim glasom, njemački naravno. — Da. — Dakle Vi ste onaj, koji im je svakojake sumnjive knjige i novine preporučivao i koješta ih ispitivao? — Ja sam taj, da, ali... — Genug! Im Namen des Gesetzes sind Sie als spionageverdächtig verhaftet. Folgen Sie mir

Prosvjeta.

„Ilustrovane Novosti“. Primismo prvi broj tog ukusno opremljenog tjednika. U zadnje doba, gdje se u jugoslavenskom svijetu toliko piše, toliko časopisa izdaje, dobrih i slabih, osjećamo potrebu takovog časopisa, u kojem bi se pružila čitatelju jedinstvena slika iz svih grana naše književnosti i umjetnosti a ujedno i kratak pregled u slikama o svim važnim događajima, što se u tom burnom vijeku zbivaju. U prvom broju nalazi se početak romana iz ratnog života „Jaram“ od ruskog pisca Leonida Andrejeva, koji se nastavlja. Vl. L. Dubravčić: „U sablasnoj noći“, Antun Farčić: „Iz Karlaške kaznionice“, pjesma pisana u gradačkoj kaznionici; Guido Tartaglia: Na znanje; A. Trešić-Pavičić: Božanska slatkoća. Osim toga imaju kratak pregled: kazalište, književnost, umjetnost, moda. Naše slike i na koncu šale iz savremenog kulturnog i političkog svjetovnog života. Prvi je broj opremljen portretima mladih umjetnika Milana i Duška Jovanovića, dr. Tresića-Pavičića, Iva Vojnovića u čelji šibenske tamiće, Josipa Pavića, Maje de Strozai, Borivoja Raškovića, te mnogim uspješnim slikama iz života naših boraca na ratištu. „Ilustrovane Novosti“, su štampane na finom papiru i stoje godišnje: K 20, pol godine K 10.— četvrt godine K 5.— pojedini broj 40 fillara: Uredništvo „Ilustrovanih Novosti“: Gundulićeva ul. 26, a uprava: Marije Valerie ul. 6 u Zagrebu.

Izložba. Primili smo drugi broj ovog književno-umjetničkog polumesečnika s ovim sadržajem: Tih. Ostojić: Kad doleti golub sa grančicom mira. — Sima Pandurović: Noć slutnje. — R. F. Magjer: Na prevozu. — M. Vlastovičić: Badnja noć na vlastelinstvu. — Dar. M. Odočić: Saloma. Mihailo Miro: Bojna pjesma. — Milorad M. Petrović: Anegdote iz života srpskih književnika. — Gl. de Monasan. Povratak. — Svetislav Banica: Budjenje. — Vršac. — Nova izdanja. — B. Pekarić: Književna kritika u Hrvata. — U Pregledu piše Z. o. R. F. Magjeru, S. piše o novom upravitelju zagrebačkog kazališta i Tih. Ostojiću o blagopokojnom Dr. Konstantinu Jirečku. U istom se broju nalazi portret Pavla Petrovića, člana kralj. budimpeštanske opere i karikatura pesnika R. F. Magjera od R. Valića. Izložba je štampana čirilicom a pretpiata joj iznosil na pol godine 8 K — na četvrt godine 4 K. Rukopise i pretpiata treba slati na: „Izložba“, Versecz, Pancsovajut. 27. — Hrvatska štampa nije dočekala taj srpski časopis sa simpatijama. Zanimljivo je, da se u istom broju nalazi pjesma pesnika R. F. Magjera i karikatura pesnikova. Bide da ni oni sami to ozbiljno ne shvaćaju.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admirala broj 34.

od 3. siječnja 1918.

Posadno nadzorsivo Satnik Badl.

Lječničko nadzorsivo na N. V. b. „Bellona“:

Mor. štop lječnik dr. Prandstetter.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici:

linijski lječnik dr. Teichmann.

Sjetite se udovica i siročadi palih vojnika!

nach!) dovršio je majestetno gospodin c. kr. žandarm.

Brrrr!

Župnik i ja počeli smo mu čitavu stvar tumačiti. Iz njegovih odgovora razabrao sam, da su me naši Kroboti sami išli žandarmima „prijaviti“, sumnjitec me zbog špijunaže. Ja da se izdavam za Krobotu, ali Krobot da nisam, jer da ni ne znam „dobro“ krobotski govoriti. Po svoj prilici, da sam srpski ili ruski špijun. Svi naši razlozi nisu mogli promjeniti žandarmovu odluku. On da „mora ispuniti svoju dužnost“. Oprostio sam se sa župnikom i nastavio sam put sa žandarmom, ali ne u Fröllersdorf, nego u Mikulov, na kotarski sud ili točno rečeno u zatvor kotarskog suda.

U 24 sata nastala je, kako bi diplomata rekao, potpuna promjena situacije. Jučer u podne plakao sam od ganuća, što čujem hrvatski govor, vidim hrvatski puk, a danas? Danas da plačem od ljutine i razočaranja, šta mi je taj isti puk svojju protuljubav iskazao tako, da me je u zatvor doveo? Ne! Zalost i razočaranje bili su previeliki, da bih mogao plakati.

Nijemi, suhih očiju, slijedio sam ja „spionageverdächtiges Individuum“ žandarma po putu, koji vodi u tamnicu...

*) To znači: Dosta! Vi ste kao sumnjivac zbog špijunaže zatvoren. Idite za mnom!